

Fra Heidelberg til Haarlem

AF MIA LEJSTED/EDDIE DANIELSEN

Mødedeltager Constance Bütterlin fra museet "Museele" i Göppingen betragter en skulptur i Prinzhorn Sammlung's forhal.

Expert Meeting på Prinzhorn Sammlung i Heidelberg

■ Den 23.-24. juni deltog vi fra Museum Ovartaci i det sjette møde i en række af såkaldte Expert Meetings. Møderne er en integreret del af det europæiske museumssamarbejde: "Connecting the European Mind", støttet af Det Europæiske Kulturprogram. Værter var denne gang Prinzhorn Sammlung i Heidelberg. Heidelberg er en traditionsrig gammel universitetsby, som ligger pittoresk i bedste tyske stil ved floden Neckar. Med sin gamle bydel og den gamle bro, som vækker minder om Prag, eller Paris for den sags skyld, er byen i sig selv bestemt et besøg værd.

Prinzhorn Sammlung er del af Universitetsklinikken og dermed Heidelbergs universitet, som er Tysklands ældste. Det åbnede i 1386.

Universitetsklinikken ser Prinzhorn Sammlung som en del af de medicinske arkiver. Dette gør den økonomiske og fysiske placering inden for psykiatrien til et naturligt og uproblematisk forhold.

Psykiateren Hans Prinzhorn opfordrede under sin korte ansættelse på universitetsklinikken fra 1919-21 alle tysktalende anstalter til at overdrage "mærkelige", anderledes kunstneriske arbejder af psykiatriske patienter til den eksisterende samling på universitetsklinikken. Han udgav i 1922 materialet i bogen: "Bildnerie der Geisteskranken", som blev en væsentlig inspirationskilde for surrealisterne, bl.a. en af hovedskikkelserne, Max Ernst, som senere også kom til at spille en væsentlig rolle i

fremkomsten af den abstrakte ekspressionisme

Årene med nazismen tog hårdt på samlingen, som, efter at have måttet bidrage med værker til udstillinger, som viste og fordømte, hvad nazisterne kaldte "entartet" eller degenereret kunst, levede en tilbagetrukket tilværelse indtil genåbningen i 1955.

Allerede i 1920 anså tyske psykiatere outsiderkunst for at være syg, eller "entartet". Hans Prinzhorn var imidlertid fordomsfri og i besiddelse af skabende nysgerrighed.

I alt rummer samlingen i sin oprindelige form 5.000 arbejder af 400 kunstnere, derudover 12.000 senere tilkomne arbejder af 200 kunstnere. Altså i alt 17.000 arbejder af 600 kunstnere. En del af disse havde vi fornøjelsen af at stifte bekendtskab med i udstilling og magasiner samt på en række udstillings samarbejder "ud af huset" i Heidelberg.

Øverst: En af Heidelbergs attraktioner, den gamle bro over floden Neckar. Som i den gamle by iverdrikt, må man være indstillet på at bevæge sig rundt i det historiske centrum i gåsegang sammen med indiske, japanske og amerikanske turister.

Et af programpunkterne under mødet var at se Heidelberg Universitets studentarrest. Fra 1700-tallet til 1914 har utallige studenter været anbragt i en form for husarrest i denne hæderkronede institution.

Ligesom en anden tysk universitetsskik, en blodig duel på blanke våben med bevidst tilføjelse af stiksår, kaldet mensur-ar, skilte en tur i studenterbryggeren også mus fra mænd.

For studenterne var det en manddomsprøve at sikre sig et ophold i arresten ved at genere ordensmagten eller byens borgere med drukture, syngen og andre udskjelser. Under opholdet i cellen var der tradition for at udsmykke væggene med tegninger, portrætter, og levnedsbeskrivelser i form af rim og vers. I dag møder man stadig de uniformerede, syngende studenterkor i byens gader i nattetimerne.

Man kan nok kalde denne ur-grafitti for folkekunst; men ikke outsiderkunst. Tværtimod var den del af en kulturel konvention, der bidrog til, at den enkelte gjorde sig fortjent til en plads i eliten.

Under opholdet havde delinkventen adgang til sine universitetsforelæsninger, men var begrænset til arresten i døgnetts øvrige timer.

Ovartaci-fernisering på Het Dolhuys i Haarlem, Holland

Efter en udstillingsperiode på næsten tre måneder på Museum Dr. Guislain, fra februar til maj 2011, var næste stop for Ovartaci udstillingen Het Dolhuys i Haarlem.

Het Dolhuys var oprindeligt fra 1500-tallet byens karantænehus for spedalske, pestramte og sindssyge. Navnet Het Dolhuys betyder dårehuset –

Siden 2005 er Het Dolhuys indrettet til et spændende og driftigt museum og udstillingssted. Det er Hollands nationalmuseum for psykiatriens historie.

Ligesom det var positivt – og specielt at opleve vores velkendte Ovartaci-værker præsenteret i indbyrdes nye sammenhænge og i betydeligt anderledes rammer end på Museum Dr. Guislain (et meget stort rum med mange meter til loftet) – så gav en grundforskellig iscenesættelse af værkerne i Haarlem helt andre indtryk.

En anelse vovet var udstillingsrummet her delvist tapetseret med et gyldent tapet med små spinkle figurer.

Udstillingsrummet med det originale håndmalede tapet fra midten af 1700-tallet er for nylig blevet restaureret. Det slog en ganske anden stemning an. Ovartacis figurer i såvel skulptur som maleri levede på en ny måde i dette lille univers – lidt fortættet. Tone- og tidsmæssigt gav farveholdninger og rum en fornemmelse af dagligstue i trediveerne, til trods for at rammerne har deres oprindelse i en langt tidligere epoke.

Man bekræftes atter i, at omgivelser og udstillingsdesign er et stærkt middel til at skabe og skærpe opmærksomhed og oplevelse af kunstværker.

Det var en flot og vellykket fernisering med repræsentanter fra Den Kgl. Danske Ambassade samt direktøren for det Danske Kultur Institut i Benelux – oplæg, mange fremmødte og musik i haveanlægget grundet den årlige sommerfest.

Receptionsgæster i Ovartaci-udstillingen på Het Dolhuys

Fra ferniseringen på Ovartaci vandrestillingen på Het Dolhuys i Haarlem.

Fra venstre mod højre: Eddie Danielsen, Hans Looijen, leder af Het Dolhuys i Haarlem, Mia Lejsted og Ester Vossen, kurator på Het Dolhuys med ansvar for udformningen af Ovartaci-udstillingen.